

*Dünyada, üzerine en çok mani ve şiir yazılan
dağların sultanı Ağrı Dağı'na...*

**AĞRI DAĞI, TUFAN VE NUH'UN GEMİSİ
HAKKINDA YAZILAN MANİ VE ŞİİRLER**

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-399-778-6	Tasarım ve Uygulama Yusuf OKÇU
Kitap Adı Ağrı Dağı, Tufan ve Nuh'un Gemisi Hakkında Yazılan Mani ve Şiirler	Ön ve Arka Kapak Fotoğrafi Ağrı Dağı (Muhlis LORDOĞLU)
Sorumlu Editör Oktay Belli ORCID iD: 0000-0002-5681-2003	Kapak Tasarımı ve Uygulama Yusuf OKÇU
Yazarlar Oktay Belli ORCID iD: 0000-0002-5681-2003 Randall W. Younker ORCID iD: 0000-0003-1153-465X Vedat Evren Belli ORCID iD: 0000-0002-5339-6921	Düzeltili Güzin Sühran BELLİ
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	Yayıncı Sertifika No 47518
	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
	Bisac Code POE000000
	DOI 10.37609/akya.3096

Kütüphane Kimlik Kartı
Belli, Oktay. Younker, Randall W. ve diğer.
Ağrı Dağı, Tufan ve Nuh'un Gemisi Hakkında Yazılan Mani ve Şiirler / Oktay Belli,
Randall W Younker, Vedat Evren Belli.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
88 s. : fotoğ. ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253997786

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Ağrı Dağı - Hz. Nuh'un Sembolik Gemisi

Ağrı Dağı (M. Lordoğlu)

I İÇİNDEKİLER

II SUNUŞ	11
<i>Prof. Dr. Oktay BELLİ - Prof. Dr. Randall W. YOUNKER - Vedat Evren BELLİ (M.A.)</i>	
III AĞRI DAĞI, TUFAN VE NUH'UN GEMİSİ HAKKINDA YAZILAN MANİLER	13
AĞRI DAĞI, TUFAN VE NUH'UN GEMİSİ HAKKINDA YAZDIĞIM MANİLER.....	15
<i>Sait KÜÇÜK</i>	
AĞRI DAĞI ÜZERİNE MANİLER	20
<i>Zeynelabidin MAKAS</i>	
AĞRI DAĞI MANİLERİ.....	22
<i>Salih ŞAHİN - (Kul ŞAHİN)</i>	
AĞRI DAĞI MANİLERİ.....	22
<i>Yahya Azeroğlu</i>	
AĞRI DAĞIYLA İLGİLİ MANİLER.....	23
<i>Yahya AZEROĞLU</i>	
AĞRI DAĞI MANİLERİ.....	26
<i>İsmet ALPASLAN</i>	
IV AĞRI DAĞI, TUFAN, HZ. NUH VE AŞURE YEMEĞİ MANİLERİ	27
HZ. NUH VE AŞURE YEMEĞİ MANİLERİ.....	29
<i>Salih ŞAHİN - (Kul ŞAHİN)</i>	
AĞRI DAĞI, HZ. NUH VE AŞURE MANİSİ.....	30
<i>Salih ŞAHİN - (Kul ŞAHİN)</i>	
AŞURE	32
<i>Öksüz OZAN</i>	
HZ. NUH VE AŞURE.....	32
<i>Sait KÜÇÜK (Sadık MİSKİNİ)</i>	
V AĞRI DAĞI, TUFAN VE NUH'UN GEMİSİ HAKKINDA YAZILAN ŞİİRLER	33
GİRİŞ.....	35
ŞİİRLER.....	37
AĞRI DAĞI.....	37
<i>Kışkar SERKİZ</i>	
AĞRI DAĞI.....	38
<i>Âşık ALİ</i>	
GALDI Kİ GALDI.....	39
<i>Gökçeli Ali ELESKER (Dede ELESKER)</i>	

ARARAT'A	39
<i>Valeriy BRYUSOV</i>	
ERİVAN'DAN ARARAT.....	40
<i>Valeriy BRYUSOV</i>	
BAKÜ	41
<i>Valeriy BRYUSOV</i>	
GAYİK	41
<i>Sergey GLİNKA</i>	
AĞRI	41
<i>Andrey BELİY</i>	
AĞRI	42
<i>B. ÇİÇİBABİN</i>	
AĞRI	42
<i>M. PETROVİH</i>	
AĞRI	42
<i>Sergey GLİNKA</i>	
AĞRI	42
<i>Rürük İVNEV</i>	
ŞAH DAĞI	43
<i>Gökçeli Ali ELESKER (Dede ELESKER)</i>	
GÜLÜ SAKLI AÇAN DÜNYA.....	43
<i>Muhtar KASIMZADE</i>	
BÖYLE BİR TARİHİN VAR SENİN AĞRI.....	44
<i>Mehmet Ali GÖKHAN</i>	
AĞRI DAĞI.....	44
<i>İsmail MALATYA</i>	
SEN HEP ÖYLE KAL AĞRI	45
<i>Halit ALDEMİR</i>	
AĞRI DAĞI.....	46
<i>Yahya AZEROĞLU</i>	
NUH'UN TUFANI.....	47
<i>Yahya AZEROĞLU</i>	
AĞRI DAĞI.....	49
<i>Ahmet ÖZER</i>	
AĞRI DAĞ	49
<i>Hamit DÖNMEZ</i>	
AĞRI-ARAS.....	50
<i>Ramiz ÖZLER</i>	

AĞRI DAĞI DESTANI.....	51
<i>Âşık Ensar ŞAHBAZOĞLU</i>	
AĞRI	52
<i>Muhsin ÖZEN (Âşık Muhsin YARALI)</i>	
AĞRI DAĞI.....	53
<i>Osman GÖKÇE</i>	
AĞRI'YA SESLENİŞ.....	54
<i>Şevki ATİK</i>	
AĞRI DAĞI.....	55
<i>Hüsamettin AKCAN</i>	
AĞRI DAĞI'M.....	56
<i>Haydar OĞUZ</i>	
AĞRI	57
<i>Ahmet Muhip DIRANAS</i>	
AĞRI	58
<i>Arif Nihat ASYA</i>	
AĞRI DAĞI'NA SESLENİŞ	59
<i>Rıfat ARAZ</i>	
AĞRI GÜZELLEMEŞİ.....	59
<i>Ahmet YILDIRIM (Öksüz OZAN)</i>	
AĞRI'M.....	60
<i>İlhan ÖZBEK</i>	
AĞRI'DA BAHARDIR	60
<i>Cezmi Yaşar ÖZTÜRK</i>	
AĞRI DAĞI.....	61
<i>Osman GÖKÇE</i>	
AĞRI DAĞ	61
<i>Ziya Zakir ACAR</i>	
AĞRI DAĞI.....	63
<i>Bayburtlu HİCRANİ</i>	
İNSANOĞLU.....	63
<i>Âşık Binali KILIÇ</i>	
BENDEKİ AĞRI.....	64
<i>Mustafa YILDIRIM</i>	
AĞRI DAĞI.....	65
<i>Yılmaz KAYA</i>	
AĞRI DAĞI.....	65
<i>Kâzım ALTINKAYNAK (Âşık Dertli KÂZİM)</i>	

AĞRI DAĞI.....	67
<i>Yahya AZEROĞLU</i>	
BABA-OĞUL ATIŞMASI.....	67
<i>Yağız OZAN</i>	
Öksüz OZAN.....	68
AĞRI DAĞI İLE GÖRÜŞ.....	68
<i>Memmed ARAZ</i>	
SEN AĞRI DAĞI'M.....	68
<i>Cafer AKYOL</i>	
AĞRI DAĞI.....	69
<i>Atilla ADSAY</i>	
AĞRI DAĞI.....	69
<i>Nusret TURAN</i>	
AĞIT.....	69
<i>Cemal YAŞAR</i>	
ALLAHUEKBER – SÜPHAN – AĞRI DAĞI.....	71
<i>Gürsoy SOLMAZ</i>	
SÜPHAN DAĞI.....	71
<i>Nazım KOCABAŞ</i>	
SÜPHAN DAĞI.....	72
<i>Enver GÜRKAN</i>	
KADİM MİSAFİR – AĞRI DAĞI.....	72
<i>Müzahir KILIÇ</i>	
AĞRI DAĞI.....	73
<i>Sait KÜÇÜK</i>	
AĞRI DAĞI'NDA.....	74
<i>Lemin GÜLDEREN</i>	
GÖNLÜMÜZ AĞRI'CA.....	74
<i>İsmet ALPASLAN</i>	
AĞRI'YA.....	75
<i>İsmet ALPASLAN</i>	
GİTMEK.....	75
<i>İsmet ALPASLAN</i>	
DOĞUBAYAZIT.....	76
<i>İsmet ALPASLAN</i>	
AĞRI DAĞI'NA SESLENİŞ.....	76
<i>Rıfat ARAS</i>	
AĞRI DAĞI EFSANESİ.....	76
<i>Sami ÇİFTÇİ</i>	

AĞRI'LAR.....	77
<i>Zeki Ömer DEFNE</i>	
AĞRI DAĞI VE EFSANELERİ	77
<i>Niyazi Sabri ERGÜL</i>	
AĞRI DAĞI.....	77
<i>Azmi GÜLEÇ</i>	
AĞRI DAĞI.....	78
<i>Behman İŞLEK</i>	
AĞRI DAĞI'NA.....	78
<i>A. Kadir KILIÇ</i>	
AĞRI DAĞI.....	78
<i>Kamil KILIÇ</i>	
AĞRI DAĞI.....	79
<i>Cezmi Yaşar ÖZTÜRK</i>	
AĞRI DAĞI'NA SUAL	79
<i>Ahmet Metin ŞAHİN</i>	
AĞRI DAĞI'NA.....	80
<i>Ahmet Metin ŞAHİN</i>	
NUH'UN GEMİSİ VE BİZ (ATOM KORKUSU).....	80
<i>Ahmet Tufan ŞENTÜRK</i>	
ATLASTAN TAŞAN AĞRI.....	80
<i>Tarık TORUN</i>	
AĞRI	81
<i>Hüseyin TUNCER</i>	
AĞRI DAĞI.....	81
<i>Aytaç ÜNAL</i>	
AĞRI	81
<i>Ali TAÇALAN</i>	
AĞRI	83
<i>Sabri TÜMKOR</i>	
AĞRI	83
<i>Nadide YILMAZ</i>	
AĞRI DAĞI.....	83
<i>Süleyman YAŞAR</i>	
AĞRI DAĞI.....	83
<i>Yusuf ERGİN</i>	
AĞRI DAĞI.....	83
<i>Nevzat TURAN</i>	
VI KAYNAKÇA.....	85

Ağrı Dağı (M. Lordoğlu)

VI KAYNAKÇA

Acar, Z. Z. 2006 : *Her Yönüyle İğdır*, Ankara.

Ağrı İl Yıllığı 1967 : *Ağrı İl Yıllığı*, Ağrı Valiliği, Ankara.

Ağrı İl Yıllığı 1973 : *Ağrı İl Yıllığı*, Ağrı Valiliği, Ankara.

Akyol, C. 2006 : “Gönül Penceresinden Bir Nefes”, *Serhat Kültür*, Temmuz – Ağustos, İstanbul, 25.

Alpaslan, İ. 1982 : *Atatürk Yılında Ağrı*, Ankara.

Alpaslan, İ. 1995 : *Her Yönüyle Ağrı*, Ankara.

Alpaslan, İ. 1996 : *Şiirimizde Ağrı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, İstanbul.

Alpaslan, İ. 2008: *Ağrı-15 Nisan, Ağrı'nın Rus ve Ermeni İşgalinden Kurtuluşunun 90. Yılı, Özel Sayı*, İzmir Ağrılılar Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Nisan 2008, İzmir.

Alpaslan, İ. 2010 : *Ağrı Üzerine Şiirler*, İzmir.

Alpaslan, İ. 2012: *Ağrılı Şair ve Yazarlar*, İzmir.

Anonim 2006: *İğdır Kültürü*, İğdır Belediyesi Kültür Yayını, No:1, Ankara.

Araz, R. 2000 : “Ağrı Dağı'na Sesleniş”, *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ağustos, Ankara.

Aslan, M. 1985 : *Erzurum'un Gedigine Varanda*, Bakü.

Âşık Elesker 1987 : *Göçeli Âşık Elesker*, Ankara.

Belli, G. Sühran - O. Belli 2009: “Anadolu'nun En Eski ve Özgün Yemeği: Aşure – Ashure Anatolia's Oldest and Most Authentic Dish”, (ed. O. Belli), *II. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu, 08-10 Ekim 2008, Doğubayazıt*, Ağrı Valiliği Kültür Yayınları, No: 9, İstanbul 2009, 629-636.

Belli, G. Sühran - O. Belli 2018: “Aşure ve Aşure Yemeğinin Kökeni”, *Ağrı Geleneksel Mutfak Kültürü ve Yemekleri*, Ağrı Valiliği Yayını, No: 1, İstanbul, 235-238.

Belli, G. Sühran - O. Belli 2021: “Anadolu'nun En Eski ve Kutsal Yiyeceği: Aşure (Aşure Üzerine Yazılmış Mani ve Şiirler)-Ashure:

Anatolia's Oldest and Holy Dish (Mania and Poems on Ashure)”, (eds: İ. Baz - K. Ertaş - Ç. Ertaş –İ. Tunç), *II. Uluslararası Nuh Tufanı ve Cudi Dağı Sempozyumu, 25-26 Mayıs 2021 Şırnak*, Şırnak Üniversitesi Yayını, No: 25, Mardin 2021, 185-203.

Belli, G. Sühran - O. Belli 2023: “Ashure (Noah's Pudding): Anatolia's Oldest and Most Authentic Dish”, (eds. O. Belli – R. W. Younker – V. E. Belli), *Mount Ararat and Noah's Ark Researches*, Belli Education Cultural History and Archaeology Research Center Publication, No: 10, İstanbul, 687-693.

Belli, O. 2005 : “I. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu”, *Bilim ve Ütopya 136*, İstanbul, 89.

Belli, O.2006 : “Anadolu ve Dünyanın En Kutsal Dağı : Ağrı Dağı”, *Serhat Kültür*, Temmuz – Ağustos, İstanbul, 2 – 9.

Belli, O. 2007a : “Anadolu'nun En Güzel ve Nazlı Gelini: Ağrı Dağı”, *Kars, II. Kent Kurultayı, Kafkasya'da Ortak Geleceğimiz*, (ed. O.Belli), İstanbul, 117 – 134.

Belli, O. 2007b : “Tarih Boyunca Ağrı Dağı – Mount Ararat Throughout History”, *I. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu, 07 – 11 Eylül 2005 Doğubayazıt – I. International Symposium of Mount Ararat and Noah's Ark, 07 – 11 September 2005 Doğubayazıt*, (ed. O.Belli), Doğubayazıt Kaymakamlığı Kültür Yayınları, Nr. 2, Matbaa Çözümleri, İstanbul, 1-19.

Belli, O. 2009 : “ Hz Nuh'un Gemisi'nin Ağrı Dağı Üzerinde Bulunduğu Konusunda Yazılan Şiirler” – “Poems Stating Noah's Ark Lies on Mount Ararat”, *I. Uluslararası Türk Kültüründe Ağrı Dağı Sempozyumu, 28 – 29 Haziran 2008 İğdır*, (ed. O. Belli), Atatürk Kültür Merkezi Yayını, No: 365, Ankara, 61-74.

Belli. O. 2011: “Hz. Nuh'un Gemisi'nin Ağrı Dağı Üzerinde Bulunduğu Konusunda Halk Ozanlarının Yazmış Olduğu Şiirler”, (ed. O. Belli), *III. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu, 12-14 Ekim 2010*

İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı - The Third International Symposium of Mount Ararat and Noah's Ark, 12-14 October 2010, İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayını, No. 6, İstanbul, 47-74.

Belli. O. 2023a: "The Origin and Meaning of the Name Ararat", (eds. O. Belli – R. W. Younker – V. E. Belli), **Mount Ararat and Noah's Ark Researches**, Belli Education Cultural History and Archaeology Research Center Publication, No.10, İstanbul, 13-21.

Belli. O. 2023b: "The Proverbs, Plaudits, Qaths and Curses Said About Mount Ararat and Noah's Flood by People in the Northeastern Anatolian Region", (eds. O. Belli – R. W. Younker – V. E. Belli), **Mount Ararat and Noah's Ark Researches**, Belli Education Cultural History and Archaeology Research Center Publication, No.10, İstanbul, 295-303.

Belli. O. 2023c: "Mount Ararat: The Mountain that has United and Kept Cultures Alive Throughout History", (eds. O. Belli – R. W. Younker – V. E. Belli), **Mount Ararat and Noah's Ark Researches**, Belli Education Cultural History and Archaeology Research Center Publication, No.10, İstanbul, 359-365.

Belli. O. 2023d: "The Significance of Mount Ararat in Terms of Cultural History", (eds. O. Belli – R. W. Younker – V. E. Belli), **Mount Ararat and Noah's Ark Researches**, Belli Education Cultural History and Archaeology Research Center Publication, No.10, İstanbul, 395-401.

Belli, O. 2023e: "Mount Ararat Throught History", (eds. O. Belli-R. W. Younker-V. E. Belli), **Mount Ararat and Noah's Ark Researches**, Belli Education Cultural History and Archeology Research Center Publication, No:10, İstanbul, 391-394.

Bryusov, V. : **Sobraniye Soçineniy v Semi Tomah**, II. Moskva.

Bryosov, V. 1986: "K Araratu", **Kavkaz v Russkoy Poezii**, İzd-. v Rostovkogo Universiteta, p. 95.

Çetin, Ç. Z. 2011: "Rus Edebiyatında Ağrı Dağı-Ararat Mountain in Russian Literatur", (ed. O. Belli), **III. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu, 12-14 Ekim 2010, Ağrı**, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayını, No: 6, İstanbul 2011, 337-346.

Chetin, Ç. Z. 2023: "Mount Ararat in Russian Literature", (eds. O. Belli – R. W. Younker – V. E. Belli), **Mount Ararat and Noah's Ark Researches**, Belli Education Cultural History and Archaeology Research Center Publication, No: 10, İstanbul, 643-651

Çiftçi, S. 2006 : **Tutsak Özgürlük**, Ankara.

Dartma, B. 2005 : **Dini, Tarihi ve Arkeolojik Veriler Bağlamında Nuh Tufanı**, Rağbet Yayınları, İstanbul.

Defne, Z. Ö. 1989 : "Ağrı'lar", **Türk Dili**, sayı 456, Aralık, Ankara.

Dıranas, A. M. 1974 : **Şiirler**, İstanbul.

Dıranas, A. M. 1989 : "Ağrı Dağı", **Coğrafya Araştırmaları I. / 1**, Şubat, Ankara, 86-88.

Dıranas, A. M. 1990 : **Şiirler**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Ergül, N.S. 1971 : **Üç Bahar**, Ankara.

Erol, K. 2023: "The Perception of Mount Ararat in Turkish Culture and in Turkish Literature", (eds. O. Belli – R. V. Younker – V. E. Belli), **Mount Ararat and Noah's Ark Researches**, Belli Education Cultural History and Archaeology Research Center Publication, No.10, İstanbul, 617-631.

Felicen, C. 1960 : **Dinler Tarihi** (çev. S. Tiryakioğlu), İstanbul.

Günel, A. 1970 : **Türk Süryaniler Tarihi**, Diyarbakır.

Heller, B. 1964 : "Nuh", **İslam Ansiklopedisi 9**, İstanbul, 344-346.

Işın, P. M. 2008: **Gülbeşeker, Türk Tatlıları Tarihi**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

İzbırak, R. 1981 : "Şırnak", **Türk Ansiklopedisi 30**, Ankara, 283.

- Kasımzade, M. 2004: *Gülü Helvet Açan Dünya*, Bakü.
- Kılıç, K. 2002 : *Sevdamız Ağrı Dağı*, İğdır Valiliği Yayını, İstanbul.
- Kırzioğlu, M.F. 1965 : “Ağrı Dağı Efsaneleri”, *Türk Folklor Araştırmaları 193*, İstanbul, 3821-3824.
- Kılıç, İ. 1987 : “Ağrı Dağı ve Hz. Nuh'un Gemisi”, *Pancar*, 338.
- Kolcu, A. İ. 2004 : “Ahmet Muhip Dıranas'ın Ağrı Şiiri : Mekan – Metin İlişkisi”, *Güneşin Doğduğu Yer: Doğubayazıt Sempozyumu*, (ed. O.Belli), İstanbul, 399-408.
- Konukçu, E. 2004 : “Tarihi Coğrafyada Bayezid”, *Güneşin Doğduğu Yer: Doğubayazıt Sempozyumu*, (ed. O. Belli), İstanbul, 127-134.
- Küçük, S. 2008 : “Ağrı Dağı'nın Türk Kültürüne Katkısı – Contributions of Mount Ağrı to the Turkish Cult”, *I. Türk Kültüründe Ağrı Dağı Sempozyumu*, (ed. O.Belli), Atatürk Kültür Merkezi, Ankara, 329-339.
- Küçük, S. 2018: “My Mania Mount Ararat and the Surrounding Area-Manilerimde Ağrı Dağı ve Çevresi”, (eds. O. Belli-Ç. Çelik-V. Evren Belli), *II. Uluslararası Türk Kültüründe Ağrı Dağı Sempozyumu-The Second International Symposium of Mount Ararat in Turkist Culture, 13-14 March 2016 İğdır*, Belli Eğitim Kültür Tarih ve Arkeoloji Araştırma Merkezi (BEKAM) Yayını, No: 6, İstanbul 2018, 333-341.
- Memmedov, V. 2004: *Seçilmiş Eserleri*, I-III, Bakü.
- Öcal, T. 2009: “Türk Edebiyatında Ağrı Dağı-An Essay on the Mount Ararat in Our Literature”, (ed. O. Belli), *I. Uluslararası Türk Kültüründe Ağrı Dağı Sempozyumu, 28-29 Haziran 2008, İğdır*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, No. 365, Ankara, 97, 117.
- Özler, R. 1987: “Ağrı – Aras”, *Azerbaycan Dergisi*, sayı 262, Ekim – Aralık, 58-59.
- Öztürk, C. Y. 1969: *Ezik Çizgiler*, Van.
- Öztürk, C.Y. 2008: *Ben Sözümü Söyledim*, İstanbul.
- Razi, H. 2004: *Hatıralar Işığında* Bakü.
- Samancı, Ö. 2008: “Aşure”, *Yemek ve Kültür 13*, İstanbul, 115-120.
- Sarbay, A. 1995 : “Nuh (a.s.) 'ın Gemisi Nerde?”, *Tarih ve Medeniyet 16*, İstanbul, 60.
- Sarıçioğlu, E. 1999 : *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Isparta.
- Streck, M. 1978 : “Ağrı Dağı (Ararat)”, *İslam Ansiklopedisi I.*, İstanbul, 152-153.
- Streck, M. 1986 : “Cudi”, *İslam Ansiklopedisi III.*, İstanbul, 223-224.
- Tanyu, H. 1988 : “Ağrı Dağı”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi I.*, İstanbul, 481.
- Tuncel, M. 1994 : “Doğubayazıt”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi 9*, İstanbul, 492-493.
- Yıldırım, A. 2018 : “Another Karacaoğlan of Toros Mountain: Âşık Dertli Kazım from Ağrı Province-Torosların 2. Karacaoğlanı : Ağrılı Âşık Dertli Kazım”, (eds. O. Belli-Ç. Çelik-V. Evren Belli), *II. Uluslararası Türk Kültüründe Ağrı Dağı Sempozyumu-The Second International Symposium of Mount Ararat in Turkist Culture, 13-14 March 2016 İğdır*, Belli Eğitim Kültür Tarih ve Arkeoloji Araştırma Merkezi (BEKAM) Yayını, No: 6, İstanbul 2018, 384-392.
- Zülfıyye, İ.-R. Kasımlı 2011: “Ağrı Dağı Özelliklerinin Türkiye ve Azerbaycan Kandaş Şiir Ürünlerine Yansımaları – The Reflektion of Pecularity of Mount Ağrı to Poem Articles of Turkey and Azerbaijan”, (ed. O. Belli), *III. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu, 12-14 Ekim 2010, Ağrı*, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayını, No: 6, İstanbul 2011, 573-580.